

Nr 411.

Av herr **Mäler m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 40 med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. föreslås bl. a. att »då distriktsbarnmorska för förrättning i barnaföderskas hem måst företaga färd, som överstigit två kilometer, är hon berättigad att av den vårdade erhålla antingen fri skjuts eller ersättning för reskostnaden enligt taxa, som fastställes av medicinalstyrelsen».

I motiveringen till lagförslaget angives, att förlossningsvården principiellt skall vara kostnadsfri. Genom den här ovan citerade bestämmelsen sker emellertid ett betydelsefullt avsteg från denna princip, i det att lagstiftningen pålägger från barnmorskas bosättningsort avlägsnare boende barnaföderskor en kostnad i sammanhang med förlossningsvården, som övriga äro befriade ifrån. För landets landsbygd i allmänhet och dess glesbefolkade delar i synnerhet innebär detta en ekonomisk merbelastning, som kommer att verka så mycket mera orättvis som de befolkningsgrupper det här gäller torde befinna sig i ekonomiskt sämre förhållanden än de som på grund av bosättning i centralare orter äro befriade från att i förekommande fall utgiva den ifrågavarande skjutsersättningen. Det synes oss därför lämpligt och rättvist att den i lagförslaget § 6 avsedda skjuts- eller reseersättningen gäldas med allmänna medel enligt samma grunder som äro angivna i lagförslaget § 5.

Departementschefen har i Kungl. Maj:ts proposition nr 39 angående förbättrad förlossningsvård m. m. upptagit här berörda angelägenhet sedan bl. a. Värmlands läns landsting och förste provinsialläkaren i Gävleborgs län i yttranden över befolkningskommissionens betänkande ifrågasatt här ifrågavarande skjuts- och resekostnaders ersättande — helt eller delvis — med statsmedel. Departementschefen motiverar emellertid den föreslagna ordningen, att ifrågavarande kostnad skall åvila den kvinna, som vårdats, med hänvisning till det tidigare av honom anmälda förslaget om moderskapspenning och mödrahjälp, »därvid ersättningen åt mödrar beräknats med hänsyn tagen till förevarande kostnader». Av sakens natur framgår att moderskapspenningen här måste lämnas ur räkningen, alldenstund den bestämmes till beloppet lika i hela landet utan hänsyn till förevarande kostnader. Sålunda återstår endast den föreslagna mödrahjälpen, vilkens storlek kan avpassas med hänsynstagande bl. a. till vårdtagarens utgifter för barnmorskas skjuts- och reseersättning.

Av departemenschefens motivering till lagförslaget om mödrahjälp (Kungl. Maj:ts proposition nr 38 sid. 106 o. s. v.) framgår att mödrahjälpen avser att tillgodose »ett hjälpbehov, som för närvarande i huvudsak fylles av fattigvården», och denna hjälpverksamhet »bör till skillnad från den förut avhandlade förutsätta en individuell behovsprövning». I motiveringens fortsättning avhandlas åtminstone teoretiskt hjälpmottagarens återbetalningsskyldighet, praktiskt utformad så att hjälpen kan givas i form av lån. Det låter sig mycket väl tänkas att den föreslagna bestämmelsen medför sådana verkningar, att avlägset boende barnaföderska med hänsyn till de dryga resekostnaderna avstår från att anlita barnmorska för behövlig eftervård.

Av det sagda framgår att kvinnor bosatta på större avstånd från barnmorskas stationsort icke kunna komma i åtnjutande av den i ifrågavarande lagförslag åsyftade kostnadsfria förlossningsvården annat än efter individuell behovsprövning, och under former som i väsentligt avseende motsvara den nuvarande fattigvården. Detta synes oss innebära en allvarlig orättvisa mot de befolkningsgrupper, som äro bosatta på orter, där barnmorska icke är stationerad. Det gäller stora delar av landsbygdens befolkning, vilka genom denna bestämmelse skulle antingen få betala i många fall mycket dryga kostnader för förlossningsvården, som övriga befolkningsgrupper få kostnadsfri, eller också få sig åsatt den sociala mindervärdighetsstämpel i form av behovsprövning, vilka de gynnsammare bosatta helt undgå. En ordning av sådan beskaffenhet skulle komma — och det med rätta — att betecknas som en svår orättvisa mot den i landets glesbebyggda delar boende ofta fattiga men lika ofta strävsamma och skötsamma befolkningen, för vilken förlossningsvårdens nuvarande kostnader till drygaste delen faller på skjutsar och resekostnader och endast en mindre del på arvodet till barnmorskan.

Därest det allmänna skulle — i enlighet med undertecknades yrkande — ikläda sig även kostnaderna för här ifrågavarande resor, komme givetvis heli förslagets genomförande att erfordra större anslag än som departemenschefen förutsatt. Någon uppskattning av denna ökning är emellertid f. n. icke möjlig, då det icke föreligger någon ens approximativ uppgift om antalet av barnaföderskor, som komma att vara bosatta utanför den angivna tvåkilometersgränsen. Av vikt för bedömande av de ekonomiska konsekvenserna är i varje fall det förhållandet i alla de fall, där mödrahjälp efter behovsprövning skall ske, att denna hjälp självklart kan begränsas med exakt samma belopp, som genom det allmänna utbetalas för resekostnader, men enligt det föreliggande förslaget skolat ersättas av vårdtagaren.

Med hänvisning till det anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor, att bestämmelsen i den föreslagna lagens § 6 om distriktsbarnmorskas rätt att vid förrättning i barnaföderskas hem »av den vårdade erhålla antingen fri skjuts eller ersättning för resekostnaden» ändras därhän, att hon må erhålla sagda

ersättning av allmänna medel samt att lagens §§ 1 och 4 ävensom övergångsbestämmelsernas punkt 4:o) bringas i överensstämmelse härmed.

Stockholm den 9 februari 1937.

Karl Mäler.

Emil Näsström.

E. W. Norén.
